

Παναγίες της Θεοτοκοσκεπάστου Βασιλευούσης Η Χαριτόβρυτος και Ιαματική Μπαλουκλιώτισσα Παναγία

Με αφορμή την πανσέβαστη εορτή της Κοιμήσεως της Υπεραγίας Θεοτόκου δημοσιεύουμε το παρόν κείμενό μας, επειδή είναι σχεδόν άγνωστο στους πολλούς ότι η εορτή της Ζωοδόχου Πηγής καθιερώθηκε κατά τους βυζαντινούς χρόνους μόνο και μόνο επειδή υπήρχε και συνεχίζει να υπάρχει η Ιερά Μονή της Ζωοδόχου Πηγής, το οποίο αγωνίζεται ο εκάστοτε οικουμενικός Πατριάρχης να κρατήσει ζωντανό και εν λειτουργία. Προς τούτο ιδιαίτερες είναι οι άοκνες προσπάθειες του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ.Βαρθολομαίου.

Πασίγνωστο τυγχάνει σε ολόκληρο τον ελληνορθόδοξο κόσμο το θαυματουργό Αγίασμα της Ζωοδόχου Πηγής, το οποίο ευρίσκεται έξω από τα Θεοδοσιανά τείχη της Κωνσταντινουπόλεως και διακόσια μόλις μέτρα από την Πύλη της Σηλυβριανής Πηγής, όπως την γνώριζαν οι Ρωμηοί.

Ο αρχικός ναός της Ζωοδόχου Πηγής θεμελιώθηκε τον 5ο αιώνα μ.Χ. από τον Λέοντα τον Μακέλλη. Επανηγέρθη περικαλλέστατος ναός με όσο υλικό είχε εναπομείνει από το κτίσιμο του ναού της Του Θεού Σοφίας, επί των ημερών του Μεγάλου Ιουστινιανού, ο οποίος είχε θεραπευθεί από λιθίαση των νεφρών όταν έλαβε το θεραπευτικό αγίασμα.

Ερειπωμένος ο ναός από σεισμό, ανηγέρθη δύο αιώνες αργότερα, από την Ειρήνη την Αθηναία και μετά από νέο σεισμό επανηγέρθη από τον Βασίλειο τον Μακεδόνα, ο οποίος ανεστήλωσε και τα παρακείμενα ανάκτορα των Πηγών. Ναός και βασιλικά ανάκτορα πυρπολήθηκαν από τους Βουλγάρους και ξανακτίστηκαν από τον Ρωμανό τον Λεκαπηνό. Τα κτίσματα καταστράφηκαν το 1424, κατά την άκαρπη πολιορκία της Κωνσταντινουπόλεως από τον Μουράτ των Β΄, ο οποίος είχε στήσει τις σκηνές του στον περίβολο της Μονής. Τα δε εναπομείναντα τμήματα του μοναστηριακού συγκροτήματος κατεδαφίστηκαν κατά τους μετά την άλωση της Πόλεως (1453 μ.Χ.) χρόνους, από τον Σουλτάνο Μπαγεζήτ τον Β΄, ο οποίος χρησιμοποίησε το υλικό αυτό για την ανέγερση ομώνυμου τεμένους. Στη συνέχεια όλος ο χώρος θεωρήθηκε Βακούφι, κτήμα δηλαδή του τεμένους, αλλά το αστείρευτο ύδωρ του Αγιάσματος της Ζωοδόχου Πηγής συνέχιζε να ρέει και να αποτελεί τόπο προσφυγής και προσκυνήματος για τα πλήθη των χριστιανών που προσέτρεχαν πανταχόθεν σε αυτό.

Με το Αγίασμα τούτο συνδέεται και ο γνωστός θρύλος για τον «καλόγηρο και τα ψάρια», τα οποία μισοτηγανισμένα έπεσαν στο Αγίασμα ως πιστοποίηση του γεγονότος της αλώσεως της Βασιλεύουσας από τους Οθωμανούς. Στο σημείο αυτό αξίζει εξ απόψεως ιστορικής να σημειωθεί ότι το συγκεκριμένο Αγίασμα ευρέθη στο στόχαστρο των αδηφάγων επιθυμιών των αιρετικών αρμενίων, οι οποίοι ήθελαν να το υφαρπάξουν. Χρειάστηκαν αλλεπάλληλες σουλτανικές αποφάσεις για να επικυρωθεί το 1723, με αυτοκρατορικό φερμάνιο, στους ορθοδόξους Ρωμιούς χριστιανούς.

Το ναΰδριο που ανηγέρθη για να περικλείσει προστατευτικά το αγίασμα διέτρεξε λίγα έτη αργότερα και νέο σοβαρό κίνδυνο, όταν ο Αρμένιος Σερίν Κάλφας επεχείρησε να οικειοποιηθεί τον ιερό χώρο για λογαριασμό των ομοεθνών του. Για τον λόγο αυτό έσκαψε κρυφά και πολύ κοντά στο Αγίασμα βαθύ πηγάδι, προκειμένου να διοχετεύσει το νερό προς άλλη κατεύθυνση και να στερέψει το από αιώνων «ρέον γαληνό ύδωρ της Πηγής». Ενώπιον της τοιαύτης καταστάσεως αντέδρασαν έντονα και άμεσα ο Οικουμενικός Πατριάρχης Σεραφείμ Α΄ και ο Μητροπολίτης Δέρκων, στην δικαιοδοσία του οποίου υπήγετο την περίοδο εκείνη το αγίασμα. Η δε Υψηλή Πύλη κατ' απόλυτο και σαφή τρόπο διέταξε την πλήρη κυριαρχία των Ρωμιών επί του Αγιάσματος και το οριστικό σφράγισμα του αρμενικού φρέατος. Την άνοιξη του 1821, όταν συνέβη η επανάσταση των υπόδουλων Ελλήνων, τα κτίσματα του Αγιάσματος κατεστράφησαν από τον μανιασμένο οθωμανικό όχλο, αλλά και τότε ακόμη η προσέλευση των πιστών πανταχόθεν ήταν αμείωτη.

Η Πολίτικη Ρωμιοσύνη, πιστή στις παραδόσεις της, δεν άργησε να βρει την κατάλληλη ευκαιρία να το ξανακτίσει. Με άδεια του Σουλτάνου Μαχμούτ του Β΄ εκτίσθη το 1833 ο περικαλλής ναός της Ζωοδόχου Πηγής. Τότε εκτίσθησαν και τα πέριξ κελιά, ενώ διεμορφώθη και ο περιβάλλον χώρος. Όλο το κτιριακό συγκρότημα, η εκκλησία και τα κελιά, πυρπολήθηκαν και κατεστράφηκαν ολοσχερώς κατά τα ανθελληνικά γεγονότα των «Σεπτεμβριανών του 1955». Τότε εδολοφονήθη ο υπέργηρος Ιερομόναχος Χρύσανθος Μαντάς, του οποίου το σώμα δεν ευρέθη ποτέ. Κακοποιήθηκε επίσης ο Ηγούμενος της Μονής, Επίσκοπος Παμφίλου Γεράσιμος και εδάρη ο δόκιμος Ευάγγελος. Ο δε μανιασμένος συρφετός κατέληξε στο πατριαρχικό κοιμητήριο, συντρίβοντας τάφους και διασκορπίζοντας τα οστά των κεκοιμημένων Πατριαρχών. Εκείνη την νύχτα χάθηκε και η εικόνα της Μπαλουκλιώτισσας Παναγίας που ήταν τοποθετημένη σε περικαλλές προσκυνητάριο.

Η Ρωμιοσύνη υπό την καθοδήγηση του αιιδίμου Πατριάρχου Αθηναγόρου ανήγειρε σύντομα την ιερά μονή, την οποία το 1995 ανακαίνισε ο νυν Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος ο Α΄ (1991). Τέλος, κατά την ημέρα της πανηγύρεως, την Παρασκευή της Διακαινησίμου εβδομάδος, ο περίβολος της μονής ήταν κατάμεστος από κόσμο. Οι πανηγυριστές με τα καλοστρωμένα φαγοπότια και τα μουσικά όργανά τους γιόρταζαν τραγουδώντας την ζωή και τον θάνατο, αφού ελάχιστα πιο πέρα ευρίσκετο το κοιμητήριο του Μπαλουκλή. Εδώ έσμιγε το γέλιο με το κλάμα, καθώς άλλοι έκλαιγαν και μοιρολογούσαν τους αγαπημένους τους νεκρούς και άλλοι αδειάζανε τα ποτήρια, το ένα μετά το άλλο, για την αιώνια μνήμη και ανάπαυσή τους. Σήμερα πια «άκρα του τάφου σιωπή». Έχει όμως ο Θεός.